

جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز

غلامرضا حیدری

استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران
ghrhaidari@gmail.com

مرتضی کوکبی

استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران
Kokabi80@yahoo.com

فریده کعب‌عمیر (نویسنده مسئول)

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران
faridehkabomir@yahoo.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۲/۲۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۷/۱۲

چکیده

هدف: هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی وضع موجود جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز است.

روش: پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش آن پیمایشی است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته بود. روایی (ساختار عاملی) پرسشنامه جایگاه اجتماعی با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفت. پایایی ابزار با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۵ به دست آمد. جامعه پژوهش حاضر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز بودند که ۲۵۰ نفر را شامل گردید. جهت تجزیه و تحلیل یافته‌ها از آمار توصیفی (فراوانی و درصد) و آمار استنباطی (آزمون دو جمله‌ای، آزمون‌های من-ویتنی و کروسکال-والیس) استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که از نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی به شش عامل خصوصیات فردی، تخصص‌گرایی رشته، اقتصاد شغلی، استانداردهای حرفه‌ای، مهارت‌آموزی و نیاز اجتماعی به رشته بستگی دارد و دو عامل تخصص‌گرایی رشته و نیاز اجتماعی به رشته از بقیه عوامل مؤثرتر هستند. دیگر نتایج پژوهش بیانگر آن است که تفاوت معناداری بین دیدگاه کتابداران از لحاظ میزان تحصیلات، سمت شغلی، نوع کتابخانه، و سابقه کار نسبت به عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی وجود دارد در حالی که از لحاظ حوزه کاری (مثل بخش فهرست‌نویسی، مرجع، امانت و...) و نوع استخدام تفاوت معناداری به اثبات نرسید.

اصالت/ارزش: ارزش مقاله حاضر در نشان دادن اهمیت دو عامل «تخصص‌گرایی در رشته» و «نیاز اجتماعی به رشته» در افزایش یا کاهش جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی است و اینکه هر تقویت یا نقصانی در این دو عامل، احتمالاً باعث ارتقاء یا تنزل جایگاه اجتماعی این رشته خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: جایگاه اجتماعی، منزلت اجتماعی، کتابخانه‌های اهواز، کتابداران...

Research on Information Science and Public Libraries; The Quarterly Journal of Iran Public Libraries Foundation; Vol. 23, No.2; Successive No. 89; Summer 2017; Pp. 219-236; Indexed in ISC, SID & MagIran.

تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی؛ فصلنامه علمی-پژوهشی؛ دوره ۲۳، شماره ۲، پیاپی ۸۹، تابستان ۱۳۹۶ ص ۲۱۹-۲۳۶ نمایه‌شده در ISC، SID و MagIran

مقدمه

طبق نظریهٔ سلسله‌مراتب نیازهای مزلو^۱ بعد از برطرف شدن نیازهای فیزیولوژیکی و اجتماعی فرد، برطرف شدن نیازهای احترام و خودشکوفایی اهمیت پیدا می‌کند. نیازهای احترام و خودشکوفایی در زندگی اجتماعی ارتباط نزدیک‌تری با جایگاه اجتماعی فرد، یا شغل فرد در اجتماع دارند.

جایگاه اجتماعی به موقعیت اجتماعی فرد، شغل و حرفه در مقایسه با دیگر افراد و مشاغل اشاره دارد که تحت تأثیر شرایط حاکم بر جامعه تغییر می‌کند و به نظر می‌رسد که یک موقعیت منحصر به فرد است و به عواملی نظیر استعداد، توانایی، تخصص و مهارت، علاقه‌مندی، محیط اجتماعی، اصالت خانوادگی و مواردی از این قبیل بستگی دارد. باید توجه داشت که گرچه جایگاه اجتماعی از ذهنیت افراد جامعه تأثیر می‌گیرد، ولی از نظر وبر^۲ موقعیت برای فرد دائمی و همیشگی نیست، بلکه آگاهی ذهنی، شرط ضروری برای توسعهٔ موقعیت اجتماعی است. منظور از آگاهی ذهنی این است که فرد جایگاه خود را بشناسد و در جهت بهبود یا تغییر آن تلاش کند (ریموند، ۱۳۷۷، ص ۲۱۱). آن‌گونه که کاظمی‌پور (۱۳۸۳) بیان می‌کند، جایگاه اجتماعی به مکان یک فرد یا گروه در شبکهٔ موقعیت‌های اجتماعی اطلاق می‌شود و یا به رتبهٔ یک فرد یا گروه در مقایسه با افراد یا گروه‌های دیگر گفته می‌شود.

شماری از جامعه‌شناسان، شغل فرد را تعیین‌کنندهٔ جایگاه او می‌دانند. جایگاه هر شغل، چگونگی رفتار متقابل و انتظارات جامعه از شاغلان را تعیین می‌کند و آنان را در شکل‌دهی به تعامل‌های اجتماعی یاری می‌رساند. در کشورهای گوناگون، هر شغلی جایگاه ویژهٔ خود را دارد و مردم هر کشور می‌توانند مشاغلی با جایگاه بالا یا پایین را از هم تشخیص دهند (کاظمی‌پور، ۱۳۸۳، ص ۴۳).

مطالعهٔ جایگاه اجتماعی کتابدار در خارج از کشور به‌عنوان یکی از طرح‌های عملیاتی ایفلا از سال ۱۹۸۸ شروع شد و این طرح منجر به گردهمایی کنفرانس عمومی ایفلا در سال ۱۹۸۹ گردید (بیلیدی^۳، ۱۹۸۹). در حالی که در ایران به موضوع جایگاه اجتماعی رشتهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی به‌عنوان یکی از تخصص‌های ضروری برای برطرف کردن نیازهای

1. Abraham Maslow

2. Weber Max

3. Biledi

اطلاعاتی جامعه توجه جدی نشده است و پژوهش پیمایشی کمی در این حوزه صورت گرفته است: مقدس (۱۳۷۴)، قاضی میرسعید (۱۳۸۳) و حکیمی، طبسی و سوری نظامی (۱۳۹۵). علت این کم‌توجهی را می‌توان در دو جنبه لحاظ کرد: یک جنبه، کم‌توجهی پژوهشگران علم اطلاعات به مسائل اجتماعی رشته از جمله جایگاه و منزلت و جنبه دیگر مسئله نبودن آن برای دانشگاه‌ها و سازمان‌ها و نهادهای پژوهشی و اجرایی. با توجه به دو جنبه ذکر شده، ریشه‌یابی و پژوهش در حوزه جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی ضرورت دارد. گرچه ریشه‌یابی کردن جایگاه اجتماعی حرفه و شغل توسط جامعه‌شناسان صورت می‌گیرد، اما پیش از هر کس وظیفه خود کتابداران است که درباره جایگاه اجتماعی خود پژوهش کنند.

با توجه به آنچه که در بالا ذکر شد، اکنون این سؤال مطرح می‌شود که آیا در ایران جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در وضعیت مطلوبی قرار دارد یا خیر. شواهد حاکی از این است که در این رابطه پژوهش‌های کافی در دست نیست، لذا در راستای پاسخ به این سؤال، پژوهش حاضر قصد دارد که با شناسایی و تحلیل جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی وضعیت فعلی آن را با توجه به دیدگاه کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز از لحاظ عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته، شناسایی کند تا در این راستا به نقاط قوت و ضعف وضعیت جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی پی برده شود. بنابراین هدف پژوهش حاضر شناسایی و تحلیل وضعیت کنونی جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز از لحاظ عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته است.

این پژوهش نظریه خاصی از نظریه‌های جایگاه اجتماعی را پوشش نداده است زیرا نظریه‌های موجود در حوزه جایگاه اجتماعی رشته، حرفه یا شغل به عامل یا شماری از عوامل تأثیرگذار توجه دارند و نظریه‌ای وجود ندارد که بتواند عوامل جامع تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی را پوشش دهد و با هدف این پژوهش همخوانی داشته باشد.

با توجه به ملاحظات فوق و اهمیت پرداختن به مسئله فوق‌الذکر، لازم است که برای شناسایی و سنجش وضعیت کنونی جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی گام‌های جدی برداشته شود و مطالعاتی در این زمینه صورت گیرد و پس از شناسایی عامل‌های اثرگذار،

اول دانشگاه و سپس در نهادهای اجرایی روی تقویت این عوامل تمرکز شود. باید توجه کرد که شناسایی و تحلیل جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی گامی در جهت حفظ و بهبود جایگاه اجتماعی مشاغل مربوطه است به گونه‌ای که طراحان و برنامه‌ریزان مشاغل، برنامه شرح شغل‌های ممکن برای کتابداران را با توجه به رسالت و جایگاه اجتماعی رشته طراحی و اجرا خواهند کرد. یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند نقطه آغازی برای انجام پژوهش‌های جامع‌تر در حوزه جایگاه اجتماعی این رشته باشد.

پرسش‌های پژوهش

۱. جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از لحاظ عوامل خصوصیات فردی، تخصص‌گرایی رشته، اقتصاد شغلی، استانداردهای حرفه‌ای، مهارت‌آموزی، و نیاز اجتماعی به رشته چگونه است؟
۲. کدام عوامل اثر بیشتری روی جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دارد؟
۳. آیا تفاوت معناداری بین دیدگاه کتابداران با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی متفاوت (مدرک تحصیلی، حوزه کاری کتابدار، سمت کتابدار، نوع کتابخانه محل کار، نوع استخدام، و سابقه خدمت) نسبت به جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، پیمایشی و از نوع کاربردی است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که بر اساس بررسی متون علمی معتبر حوزه‌ی جایگاه اجتماعی تدوین شد. گویه‌ها تحلیل عاملی اکتشافی گردید و پس از حذف و اصلاح برخی از آنها، ابزار پژوهش حاضر را شکل گرفت که دارای ۴۴ گویه گردید. این عوامل عبارتند از: عوامل استانداردهای حرفه‌ای، فناوری اطلاعات، خصوصیات فردی، مهارت‌آموزی، ویژگی‌های سازمانی، خصوصیات فرهنگی، اقتصاد شغلی، تخصص‌گرایی، و نیاز اجتماعی به رشته. پرسشنامه در دو بخش تنظیم شد: بخش اول اطلاعات جمعیت‌شناختی و

بخش دوم عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی با طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (کعب عمیر و حیدری، ۱۳۹۵). باید توجه کرد که در این پژوهش جهت برازندگی بهتر مدل در تحلیل عاملی تأییدی به شش عامل حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی (عواملی که حداقل چهار متغیر با حداقل بار عاملی ۰/۴ را در هر عامل داشته‌اند) تمرکز شد زیرا عواملی که بار عاملی کمتر از ۰/۴ داشتند مانع از برازش بهتر مدل تحلیل عاملی تأییدی می‌شدند. جامعه پژوهش متشکل از کلیه کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز در سال ۹۳-۹۲ (۲۵۰ نفر) است که به صورت سرشماری در نظر گرفته شد و در زمان انجام پژوهش با سمت کتابدار یا سرپرست کتابخانه مشغول به فعالیت بودند.

برای سنجش پایایی پرسشنامه از همسانی درونی (آلفای کرونباخ) استفاده شد. پایایی پرسشنامه جایگاه اجتماعی حرفه‌ی علم اطلاعات و دانش‌شناسی با ضریب آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۵ نشان‌دهنده پایایی مطلوبی این ابزار بود. برای بررسی روایی ابزار، ضمن اتکاء گویه‌های آن به متون، از نظر متخصصان نیز استفاده گردید. همچنین، برای پاسخ به پرسش دوم پژوهش، تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از لیزرل به کار گرفته شد که خود، نشان‌دهنده روایی سازه است.

یافته‌ها

از بین پاسخ‌دهندگان ۵۰ نفر (۲۴/۶ درصد) مرد و ۱۵۳ نفر (۷۵/۴ درصد) زن بودند. ۱۰۶ نفر (۵۲/۲ درصد) از پاسخ‌دهندگان از رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی و ۸۳ نفر (۴۰/۹ درصد) از پاسخ‌دهندگان سایر رشته‌ها بودند. ۱۳/۸ درصد پاسخ‌دهندگان در کتابخانه‌های عمومی، ۴۴/۳ درصد پاسخ‌دهندگان در کتابخانه‌های دانشگاهی و ۳۹/۴ درصد پاسخ‌دهندگان در کتابخانه‌های تخصصی در حال خدمت بودند. سابقه خدمت ۷/۶ درصد از پاسخ‌دهندگان کمتر از یک سال، ۱۵/۳ درصد بین ۱ تا ۴ سال، ۱۸/۷ درصد بین ۵ تا ۸ سال، ۱۶/۳ درصد بین ۹ تا ۱۲ سال و ۳۶ درصد پاسخ‌دهندگان بیش از ۱۲ سال بود.

پرسش اول به این می‌پردازد که وضعیت جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از لحاظ عوامل خصوصیات فردی، تخصص‌گرایی رشته، اقتصاد شغلی، استانداردهای حرفه‌ای، مهارت‌آموزی، و نیاز اجتماعی به رشته چگونه است؟

برای پاسخ به این پرسش از آزمون دوجمله‌ای استفاده شد. با استفاده از این آزمون، وضعیت عامل‌ها را در یک سطح معین بررسی می‌کنیم. چون در این آزمون موافق‌ها عدد یک و مخالف‌ها عدد صفر می‌گیرند و گرایش به این دو عدد معیار توافق است، بنابراین اگر آماره آزمون برابر ۰/۵ باشد تفاوت گروه‌های موافق و مخالف معنادار نیست. اما اگر به‌طور معنادار بیشتر یا کمتر از ۰/۵ باشد تفاوت معنادار خواهد بود. بنابراین نسبت آزمون مقدار ۰/۵ تعیین و با توجه به طیف استفاده شده مقدار نقطه برش عدد ۳ تعریف شده است:

جدول ۲. نتایج آزمون دو جمله‌ای برای تعیین وضعیت عوامل اثرگذار بر جایگاه رشته

عوامل	طبقات گروه	آزمودنی‌ها	نسبت مشاهده شده	نسبت آزمون	سطح معنی-داری (دو طرفه)
خصوصیات فردی متخصصان	گروه مخالف (≤ 3) گروه موافق (> 3)	۰ ۱۹۵	۰/۰۰۰ ۱	۰/۵۰	۰/۰۰۰
تخصص‌گرایی رشته	گروه مخالف (≤ 3) گروه موافق (> 3)	۰ ۱۸۲	۰/۰۰۰ ۱	۰/۵۰	۰/۰۰۰
اقتصاد شغلی	گروه مخالف (≤ 3) گروه موافق (> 3)	۰ ۱۸۳	۰/۰۰۰ ۱	۰/۵۰	۰/۰۰۰
استانداردهای حرفه‌ای	گروه مخالف (≤ 3) گروه موافق (> 3)	۰ ۱۸۱	۰/۰۰۰ ۱	۰/۵۰	۰/۰۰۰
مهارت‌آموزی	گروه مخالف (≤ 3) گروه موافق (> 3)	۰ ۱۸۱	۰/۰۰۰ ۱	۰/۵۰	۰/۰۰۰
نیاز اجتماعی به رشته	گروه مخالف (≤ 3) گروه موافق (> 3)	۰ ۱۸۷	۰/۰۰۰ ۱	۰/۵۰	۰/۰۰۰
کل	گروه مخالف (≤ 3) گروه موافق (> 3)	۰ ۱۵۲	۰/۰۰۰ ۱	۰/۵۰	۰/۰۰۰

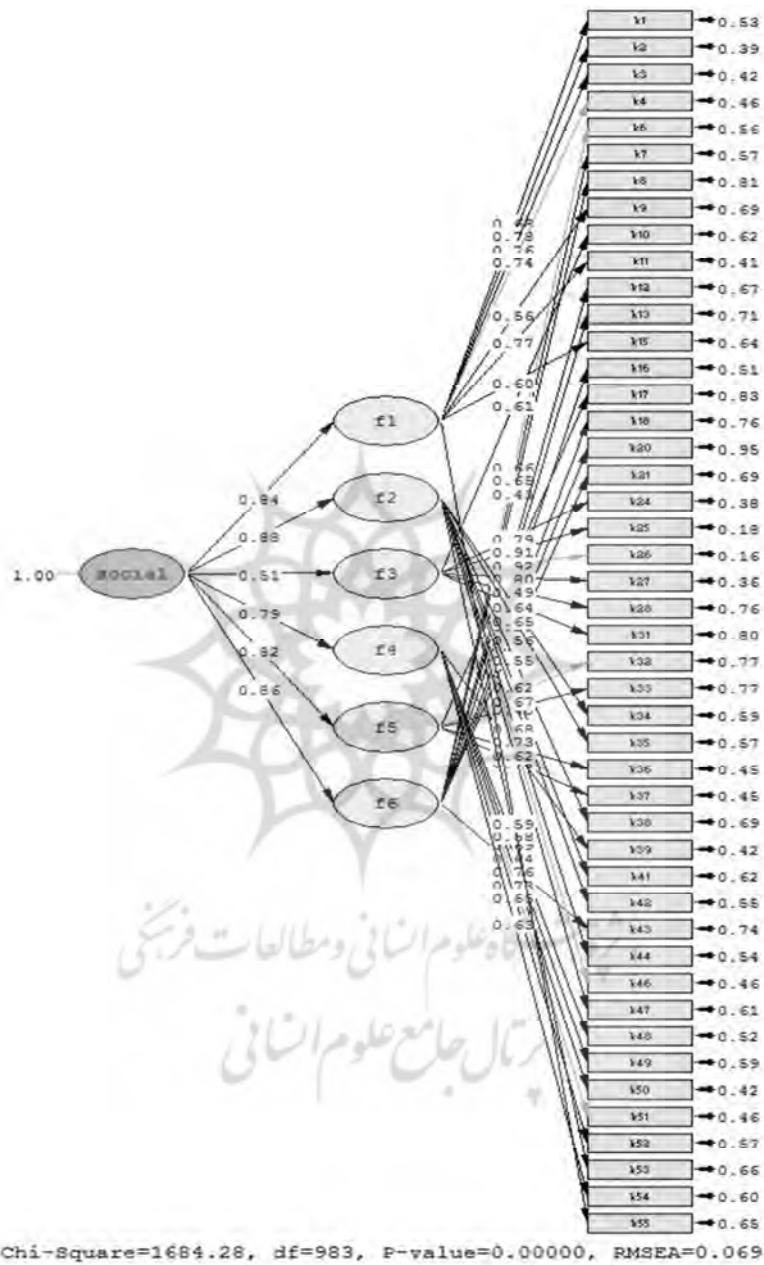
همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، سطح معنی‌داری برای همه عوامل کمتر از ۰/۰۵ است پس فرض برابری نسبت با ۰/۵ رد می‌شود و نتیجه می‌گیریم در تمامی موارد نسبت مشاهده شده در گروه موافق از ۰/۵ بیشتر است. در نتیجه می‌توان گفت نسبت افرادی که از نظر

عامل‌ها پاسخ‌های بالای متوسط را انتخاب کرده‌اند زیاد است و می‌توان ادعا کرد که عامل‌ها، در جامعه مورد بررسی، در سطح خوبی هستند و وضعیت جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی با توجه به عوامل تأثیرگذار بر آن در سطح مطلوبی قرار دارد.

نتایج این بخش از پژوهش با یافته‌های پرینس و دِگِه^۱ (۱۹۹۲)، مجید و حیدر^۲ (۲۰۰۸) مقدس (۱۳۷۴)، و حکیمی و همکاران (۱۳۹۵) در ارتباط با وضعیت مطلوب جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی همخوانی ندارد. از نظر پرینس و دِگِه^۳ (۱۹۹۲) جایگاه کتابداران از نظر پاسخ‌دهندگان پایین ارزیابی شد. در پژوهش مجید و حیدر (۲۰۰۸)، کاربران کتابخانه‌های سنگاپور (۳ مورد کتابخانه) تصور خوشایندی از کتابداران نداشته و موقعیت رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی را در مقایسه با دیگر حرفه‌ها پایین ارزیابی کرده‌اند. پژوهش مقدس (۱۳۷۴) در شهر شیراز و حکیمی و همکاران (۱۳۹۵) در شهرهای جنوب شرق ایران، رتبه شغل کتابدار را در مقایسه با دیگر مشاغل پایین ارزیابی کرده است. به نظر می‌رسد شاید علت ناهمخوانی نتایج شماری از پژوهشگران با این بخش از پژوهش به جامعه پژوهش برگردد چون در پژوهش‌های قبلی غیرکتابداران درباره جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی اظهار نظر کرده‌اند و آنان در حالی که اینجا جامعه پژوهش حدود ۵۲ درصد پاسخ‌دهندگان از رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی بودند. دلیل دیگر ناهمخوانی نتایج این بخش با پژوهش‌های قبلی شاید مطالعه عمیق‌تر عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته است در حالی که در سایر پژوهش‌ها برای شناسایی جایگاه اجتماعی رشته از عوامل محدودتری استفاده شده است.

پرسش دوم پژوهش راجع به این است که کدام عوامل اثر بیشتری روی جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دارد. برای پاسخ به این پرسش با استفاده از نرم‌افزار لیزرل از تحلیل عاملی تأییدی (شکل ۱) استفاده گردید و مدل بر اساس شاخص‌های برازندگی از قبیل نسبت مجذور کای به درجه آزادی، شاخص‌های نیکویی برازش تطبیقی، بنتلر بونت^۴، و ریشه میانگین مجذورات تقریب^۵ سنجیده شد. مدل به دست آمده از تحلیل عاملی تأییدی مدلی شش عاملی با ۴۴ گویه است و نتایج حاصل از آن در جدول ۳ ارائه شده است:

1. Prins & de Gier
2. Magid & Haider
3. Prins & de Gier
4. Bentler-Bonett Index or Normed Fit Index (NFI)
5. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

شکل ۱. مدل شش عاملی جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی و خرده مقیاس‌های آن

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل جایگاه اجتماعی

ریشه میانگین مجدورات تقریب RMSEA	بتلر بونت NFI	نیکویی برازش تطبیقی CFI	مجدور کای/درجه آزادی df/ X ²	درجه آزادی df	مجدور کای X ²	
۰,۰۶	۰,۹۱	۰,۹۵	۱,۷۱	۹۸۳	۱۶۸۴,۲۸	میزان
باید کمتر از ۰,۱ باشد	بین صفر و یک. باید برابر یا بزرگتر از ۰,۹ باشد	بین صفر و یک. باید برابر یا بزرگتر از ۰,۹ باشد	باید کمتر از ۵ باشد	-----	-----	ملاک
برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	-----	-----	تفسیر

پژوهش حاضر ساختار شش عاملی پرسشنامه جایگاه اجتماعی را به‌عنوان ساختار عاملی مورد پذیرش معرفی کرده است که شامل عامل‌های خصوصیات فردی (f1)، تخصص‌گرایی رشته (f2)، اقتصاد شغلی (f3)، استانداردهای حرفه‌ای (f4)، مهارت‌آموزی (f5)، و نیاز اجتماعی به رشته (f6) هستند. با توجه به شکل ۱ قوی‌ترین رابطه برای خرده‌مقیاس‌های تخصص‌گرایی (f1) با بار عاملی ۰,۸۸ و نیاز اجتماعی (f6) با بار عاملی ۰,۸۶ و ضعیف‌ترین رابطه برای خرده‌مقیاس اقتصاد شغلی (f3) با بار عاملی ۰,۵۱ بود و به‌نظر می‌رسد که عامل‌های نیاز اجتماعی به رشته و تخصص‌گرایی عواملی هستند که نسبت به سایر عوامل، تأثیر گذاری بیش‌تری بر جایگاه اجتماعی رشته دارند.

با توجه به جدول ۳، نسبت خوبی دو به درجه آزادی کمتر از ۵ است که نشان‌دهنده برازش منطقی و مناسب مدل است. باید توجه کرد که مقدار خوبی دو مهم‌ترین آماره برازش است که میزان تفاوت ماتریس مشاهده‌شده و برآوردشده را اندازه می‌گیرد. با توجه به مناسب بودن شاخص‌های مختلف مانند ریشه میانگین مربع خطای برآورد (۰,۰۶) که کمتر از ۰,۱ است و همچنین سایر شاخص‌ها مثل CFI و NFI که بیش‌تر از ۰,۹ هستند، برازش مدل خوب و قابل قبول به نظر می‌رسد.

پرسش آخر پژوهش در این باره است که آیا تفاوت معناداری بین دیدگاه کتابداران با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی متفاوت (مدرک تحصیلی، حوزه کاری کتابدار، سمت کتابدار، نوع کتابخانه محل کار، نوع استخدام، و سابقه خدمت) درباره جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی وجود دارد؟ برای آزمایش این امر از آزمون‌های ناپارامتریک کروسکال والیس و مان‌ویتنی استفاده شد:

جدول ۴. نتایج آزمون کروسکال-والیس برای مقایسه دیدگاه پاسخ‌دهندگان با میزان تحصیلات متفاوت درباره عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته

میانگین رتبه عوامل						مدرک تحصیلی
F6	F5	F4	F3	F2	F1	
۹۹,۱۲	۱۱۴,۶۹	۱۱۱,۳۵	۱۱۹,۸۸	۱۰۸,۴۲	۱۲۹,۴۵	دیپلم
۷۱,۹۴	۷۴,۰۶	۷۶,۷۹	۹۷	۷۶,۸۵	۱۰۳,۳۹	کاردانی
۹۶,۴۳	۸۸,۱۹	۸۶,۲۸	۸۴,۵۲	۸۷,۰۷	۹۸,۷۴	کارشناسی
۹۲,۹۵	۹۲,۱۳	۹۶,۰۵	۹۳,۷۶	۱۰۰,۰۴	۸۵,۱۲	کارشناسی ارشد
۵۸,۸۸	۸۷,۳۸	۸۲,۲۵	۹۰	۴۳,۶۳	۵۰,۱۳	دکتری
۴,۸۸۰	۴,۷۱۵	۴,۶۱۷	۵,۴۵۸	۸,۱۴۳	۱۰,۴۹۸	کای اسکور کروسکال والیس
۴	۴	۴	۴	۴	۴	درجات آزادی
۰,۳۰	۰,۳۱	۰,۳۲	۰,۲۴	۰,۰۸	۰,۰۳	سطح معنی داری

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، همه عوامل به‌جز عامل فردی دارای سطح معنی داری بالاتر از ۰,۰۵ هستند، پس می‌توان نتیجه گرفت که تفاوت معنی داری بین دیدگاه کتابداران با میزان تحصیلات متفاوت از لحاظ این عوامل وجود ندارد. نتایج آزمون کروسکال والیس نشان داد که میان نگرش کتابداران با میزان تحصیلات متفاوت از لحاظ عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی حرفه به‌جز عامل فردی تفاوت معنی داری وجود ندارد و این، با بخشی از یافته‌های قاضی میرسعید (۱۳۸۳) همخوانی ندارد که مبنی بر نبود تفاوتی معنادار بین

دیدگاه کتابداران با مدرک تحصیلی متفاوت از لحاظ عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی بود. علت نبود تفاوتی معنادار بین دیدگاه کتابداران با میزان تحصیلات متفاوت نسبت به عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی به جز عامل فردی، شاید به دلیل قوی بودن موضوع شغل نسبت به رشته باشد.

جدول ۵. نتایج آزمون کروسکال-والیس مربوط به مقایسه‌ی دیدگاه کتابداران با حوزه کاری متفاوت از لحاظ عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی

میانگین رتبه عوامل						حوزه کاری
F6	F5	F4	F3	F2	F1	
۶۷,۴۲	۷۱,۳۹	۶۹,۴۳	۷۰,۹۵	۶۷,۸۷	۷۲,۵۹	امانت
۹۸,۸۸	۷۳,۲۹	۱۰۳,۸۱	۱۰۶,۵۰	۸۴,۱۹	۹۷,۳۸	مرجع
۸۴,۱۹	۸۰,۵۳	۷۵,۵۰	۸۹,۲۲	۸۵,۲۸	۸۶,۲۸	فهرست‌نویسی
۹۸,۶۷	۶۱,۳۸	۸۵,۸۸	۵۵,۳۳	۷۰,۳۸	۶۰,۵۰	نشریات
۵۵,۵۰	۵۴,۵۰	۱۴,۷۵	۴۵	۳۸,۵۰	۵۶,۳۸	پایان‌نامه
۵۹,۱۲	۶۸,۱۹	۶۳,۹۶	۶۸,۰۸	۶۴,۲۰	۶۳,۵۸	دیگر بخش‌ها
۷۳,۸۰	۷۳,۸۵	۷۴,۱۷	۶۹,۳۸	۸۴,۰۸	۷۸,۷۰	همه‌ی بخش‌ها
۱۱,۴۶	۱,۹۸	۱۱,۱۳	۹,۸۹	۷,۰۵	۷,۸۰	کای اسکور کروسکال والیس
۶	۶	۶	۶	۶	۶	درجات آزادی
۰,۰۷	۰,۹۲	۰,۰۸	۰,۱۲	۰,۳۱	۰,۲۵	سطح معنی‌داری

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، همه عوامل دارای سطح معنی‌داری بیشتر از ۰,۰۵ است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که تفاوت معنی‌داری میان دیدگاه کتابداران با حوزه‌های کاری متفاوت از لحاظ این عوامل وجود ندارد که شاید علت آن خوب تخصیصی نشدن فعالیت‌های کتابداران در بخش‌های مختلف کتابخانه باشد که همه را ذیل نام «کتابدار» گرد می‌آورد.

جدول ۶. نتایج آزمون کروسکال والیس مربوط به مقایسه دیدگاه کتابداران با توجه به نوع کتابخانه درباره عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته

میانگین رتبه عوامل						نوع کتابخانه
F6	F5	F4	F3	F2	F1	
۷۷,۶۴	۶۶,۳۵	۷۵,۷۵	۸۵,۸۰	۸۵,۲۴	۸۸,۵۶	عمومی
۸۹,۸۶	۵۸,۹۲	۷۸,۷۶	۷۸,۵۳	۸۱,۳۹	۸۰,۸۵	دانشگاهی
۹۹,۲۸	۹۶,۵۵	۱۰۳,۳۲	۱۰۲,۷۹	۹۸,۹۵	۱۱۵,۶۶	تخصصی
۳,۵۲۴	۵,۳۱۶	۱۰,۴۰۵	۹,۱۰۴	۴,۷۷۴	۱۶,۷۴۸	کای اسکور کروسکال والیس
۲	۲	۲	۲	۲	۲	درجات آزادی
۰,۱۷	۰,۰۷	۰,۰۰	۰,۰۱	۰,۰۹	۰,۰۰۰	سطح معنی داری

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، سطح معنی داری عوامل فردی و اقتصادی کمتر از ۰,۰۵ است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین دیدگاه کتابداران این سه نوع کتابخانه از نظر دو عامل یاد شده تفاوت معنی داری وجود دارد. لازم به ذکر است که این تفاوت معنی-دار بین دیدگاه کتابداران تحت تأثیر مستقیم نوع کتابخانه محل کار است چون هر نوع کتابخانه از نظر امکانات مالی و رفاهی شرایط متفاوتی را برای کتابداران فراهم می‌کنند که بر نگرش آنان نسبت به جایگاه اجتماعی رشته مؤثر است.

جدول ۷. نتایج آزمون مان‌ویتنی برای دو نمونه مستقل، مربوط به مقایسه دیدگاه کتابداران با سمت متفاوت درباره عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته

F6	F5	F4	F3	F2	F1	عوامل آزمون
۲۳۹۷	۲۶۹۴,۵۰	۲۱۷۱	۲۷۱۰	۲۷۶۸	۲۵۹۵	آزمون مان‌ویتنی
-۲,۵۰	-۱,۱۸	-۳,۴۲	-۱,۷۷	-۱,۵۱	-۲,۸۲	نمره استاندارد Z
۰,۰۱	۰,۲۳	۰,۰۰	۰,۰۷	۰,۱۳	۰,۰۰	معنی داری
۱۰۶,۵۶	۹۵,۳۶	۱۰۸,۷۵	۱۰۰,۸۶	۹۸,۷۳	۱۱۲,۶۰	رتبه میانگین سرپرست
۸۴,۶۶	۸۵,۲۲	۸۰,۰۱	۸۵,۶۷	۵۸,۸۰	۸۷,۵۸	رتبه میانگین کارمند

نتایج آزمون یومان‌وینتی جدول ۷ آمده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود عوامل تخصصی، اقتصادی، و آموزشی دارای سطح معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت از لحاظ این عوامل بین دیدگاه کتابداران با توجه به سمت کاری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد که شاید علت آن باشد که بیشتر سرپرستان کتابخانه‌ها همزمان با سمت سرپرستی کار کتابداری را انجام می‌دهند و به همین دلیل نگرش مشترکی نسبت به این عوامل بین این دو گروه وجود دارد.

جدول ۸ نتایج آزمون کروسکال‌والیس برای مقایسه دیدگاه کتابداران با توجه به نوع استخدام درباره عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته

میانگین رتبه عوامل						نوع استخدام
F6	F5	F4	F3	F2	F1	
۸۹,۴۲	۸۸,۷۶	۸۴,۶۳	۹۴,۱۴	۸۸,۱۷	۹۴,۶۳	رسمی
۸۵,۳۳	۶۹,۷۸	۷۸,۳۶	۸۰,۳۵	۹۰,۷۲	۸۶	پیمانی
۸۴,۵۶	۸۴,۴۰	۷۸,۶۶	۸۲,۴۷	۸۲,۵۱	۸۹,۲۳	قراردادی
۱۰۶,۸۳	۹۵,۱۷	۹۰,۴۴	۹۱,۲۵	۸۵,۸۲	۱۰۴,۲۹	سایر
۲,۹۱۳	۳,۳۶۹	۰,۸۵۱	۲,۳۳۷	۰,۶۸۳	۱,۷۸۵	کای اسکور کروسکال والیس
۳	۳	۳	۳	۳	۳	درجات آزادی
۰,۴۰	۰,۳۳	۰,۸۳	۰,۵۰	۰,۸۷	۰,۶۱	سطح معنی‌داری

همان‌طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود، در همه عوامل سطح معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ است، پس می‌توان نتیجه گرفت که بین نگرش کتابداران با استخدامی‌های متفاوت درباره عوامل اثرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

جدول ۹. نتایج آزمون کروسکال‌والیس مربوط به مقایسه دیدگاه کتابداران با سابقه کار متفاوت از نظر عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی

میانگین رتبه عوامل						سابقه‌ی کار
F6	F5	F4	F3	F2	F1	
۱۱۰,۴۳	۱۰۱,۳۶	۹۸,۰۴	۹۷,۱۸	۹۶,۵۰	۱۰۴,۹۰	< از یک سال
۷۴	۶۸,۳۹	۸۶,۰۹	۸۱,۹۶	۶۸,۸۸	۸۴,۴۰	۱-۴ سال
۸۷,۲۰	۸۲,۱۹	۸۹,۳۶	۸۲,۸۸	۸۷,۲۸	۸۱,۶۷	۵-۸ سال
۷۰,۲۸	۷۰,۹۳	۶۳,۱۷	۶۸,۷۵	۹۲,۷۳	۶۹,۱۵	۹-۱۲ سال
۹۷,۴۸	۹۶,۷۵	۸۸,۴۶	۹۵,۵۴	۸۴,۵۷	۱۰۶,۰۶	> از ۱۲ سال
۱۱,۱۶۶	۱۰,۹۸۸	۷,۶۵۱	۷,۳۱۵	۴,۶۸۰	۱۳,۶۲۱	کای اسکور کروسکال والیس
۴	۴	۴	۴	۴	۴	درجات آزادی
۰,۰۲	۰,۰۲	۰,۱۰	۰,۱۲	۰,۳۲	۰,۰۰	سطح معنی داری

همان‌طور که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، سطح معنی‌داری در عوامل فردی، آموزشی، و اجتماع کمتر از ۰,۰۵ است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین دیدگاه کتابداران با سابقه کاری متفاوت درباره عوامل خصوصیات فردی، نیاز اجتماعی به رشته و مهارت آموزشی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. با توجه به میانگین پایین نظرات افراد با سابقه درباره عوامل یادشده، به نظر می‌رسد آنها عوامل دیگری و رای آن چیزی که در این پژوهش گفته شده را مدنظر داشته‌اند.

نتیجه‌گیری

مرور متون نشان می‌دهد که پژوهش‌های صورت گرفته در خارج از کشور در حوزه جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی پیوسته بوده است (۱۹۸۹-۲۰۱۱ م). در حالی که در داخل کشور این پیوستگی نمایان نیست به طوری که در سال‌های اخیر (از سال ۱۳۸۶ به بعد) علی‌رغم سیر صعودی پرسش‌های مربوط به جایگاه اجتماعی حرفه در بین دانشجویان (حاصل تجربیات پژوهشگران در بحث آزاد با دانشجویان در کلاس‌های درس) مطالعه عمیقی در حوزه

جایگاه اجتماعی رشته در ایران صورت نگرفته است و بنابراین پژوهش حاضر می‌تواند گام
نخستی برای حرکت به سمت گردآوری جامع همه عوامل باشد.

یافته‌ها نشان داد که بیش از نیمی از کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز، زنان
تحصیل‌کرده رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی بوده‌اند که در سمت کارمندی یا کتابداری
عمومی، دانشگاهی و تخصصی بوده‌اند. از نظر متخصصان شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز
تأثیرگذاری عوامل ذکر شده در این پژوهش بر جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و
دانش‌شناسی در سطح مطلوب است.

طبق یافته‌های پژوهش جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از نظر
کتابداران در وضعیت مطلوبی قرار دارد. یافته‌های حاصل از این بخش پژوهش با بخشی از
یافته‌های پژوهش لوثمن^۱ (۲۰۰۷) و شاو^۲ (۲۰۱۰) مبنی بر مطلوب بودن جایگاه اجتماعی رشته
علم اطلاعات و دانش‌شناسی همخوانی دارد ولی با بخشی از یافته‌های پژوهش پرینس و دیگه
(۱۹۹۲)، مجید و حیدر (۲۰۰۸)، و مقدس (۱۳۷۴) در ارتباط با مطلوب بودن جایگاه اجتماعی
رشته همخوانی ندارد که شاید علت این امر به جامعه پژوهش برگردد. در پژوهش‌های قبلی
غیرکتابداران نسبت به جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی اظهار نظر کرده
بودند و شاید آنان درکی از متخصص بودن نسبت به این رشته نداشته‌اند در حالی که در این
پژوهش جامعه پژوهش افراد با تجربه‌ای بودند که با این حرفه آشنایی داشتند.

یافته‌های حاصل از تحلیل عاملی تأییدی که یک مدل ۶ عاملی با ۴۴ گویه را مورد آزمون
قرار داد، مشخص کرد که دو عامل اجتماع و تخصص اثر بسیار بالایی بر جایگاه رشته دارند.
همچنین، یافته‌ها نشان داد که عامل اقتصاد شغلی و کم بودن حقوق و مزایای کتابداران کمترین
تأثیر را بر جایگاه اجتماعی آنان دارد. به علاوه، مقادیر به دست آمده از شاخص‌های برازندگی
حاکمی از برآزش خوب (خی‌دو = ۱۶۸۴/۲۸؛ درجه آزادی = ۹۸۳؛ CFI = ۰/۹۵؛ NFI = ۰/۹۱؛ و
RMSEA = ۰/۰۶) مدل بود.

سایر یافته‌های این پژوهش در مورد نبود و نبود تفاوت معنادار بین اطلاعات
نظرات کتابداران با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مختلف درباره عوامل تأثیرگذار بر جایگاه

1. Luthmann 2. Shaw

اجتماعی رشته بود. یافته‌ها بیانگر آن بود که تفاوتی معنادار بین دیدگاه کتابداران با میزان تحصیلات، سمت کاری، سمت کاری، و سابقه کار نسبت به عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی مشاهده می‌شود در حالی که کتابداران با نوع استخدام، و حوزه کاری مختلف درباره عوامل تأثیرگذار بر جایگاه اجتماعی رشته نظر متفاوتی نداشتند.

باید توجه داشت که نوع کتابخانه بر روی نگرش کتابداران نسبت به وضعیت جایگاه اجتماعی رشته اثر می‌گذارد زیرا تفاوت در نوع کتابخانه بیانگر تفاوت در جایگاه شغلی، مزایای شغلی و شرح شغل است. در این پژوهش کتابدارانی که در کتابخانه‌های تخصصی مشغول به کار بودند نگرش مثبتی نسبت به جایگاه اجتماعی رشته داشتند و رتبه میانگین آنان در هر یک از عوامل نسبت به متخصصان سایر کتابخانه‌ها بالاتر بود.

هر چند نتایج این پژوهش حکایت از وضعیت مطلوب جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دیدگاه کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز دارد اما این پژوهش تنها در یک شهر صورت گرفته است. لازم است پژوهش‌های دیگری نیز در سایر شهرها انجام گیرد تا از این طریق وضعیت جایگاه اجتماعی رشته در مکان‌های دیگر از دیدگاه افراد با تخصص‌ها و جایگاه‌های مختلف بررسی گردد تا قضاوت درباره جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی راحت‌تر صورت گیرد. در آخر پیشنهاد می‌شود که پیشرفت و بهبود آینده رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در گرو تمرکز بیشتر روی تخصص و تخصص‌گرایی در فعالیت‌های حرفه‌ای، مطالعات و پژوهش‌هاست است و باید پیش از بیش به این مورد توجه شود

پیشنهادها

با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهادهای ذیل قابل طرح است:

از آنجا که عامل تخصص بیشترین اثر را بر جایگاه اجتماعی رشته نسبت به سایر عامل‌ها داشت، پیشنهاد می‌شود برای ارتقاء دانش کتابداران درباره نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای، مهارت‌های جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی، به کار بستن فناوری روز در رفع نیاز کاربران، و سایر صلاحیت‌های تخصصی مورد نیاز کشور، گروه‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی به

تخصصی‌تر کردن آموزش همت بگمارند و پژوهشگاه‌ها با جزءنگری و مسئله‌یابی بیشتر به انجام پژوهش بپردازند و نهادهای اجرایی نیز دوره‌ها و گارگاه‌های آموزشی لازم را برای کتابداران طراحی و برگزار کنند.

۲. پیشنهاد می‌شود در توزیع مشاغل میان کتابداران و کارکنان و نوشتن شرح شغل، به تخصص و تخصص‌گرایی بیشترین اهمیت داده شود زیرا این خود باعث ریشه‌گرفتن تخصص در آن کار یا موقعیت خواهد شد.

منابع

- آرون، ریموند (۱۳۷۷). *مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه‌شناسی*. ترجمه باقر پژهام. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- ابرامی، هوشنگ (۱۳۵۲). موانع اجتماعی رشد کتابداری در ایران. *نامه انجمن کتابداران ایران*، ۶ (۲)، ۲۰-۴.
- صیادی‌فر، سمیه و فراشباشی آستانه، محبوبه (۱۳۸۲). جایگاه اجتماعی کتابداران: چالش‌ها و راهکارها. *فصلنامه کتاب*، ۶۵ (۱)، ۷۳-۹۰.
- عمرانی، ابراهیم (۱۳۸۵). منزلت اجتماعی کتابداری و اطلاع‌رسانی: وضعیت کنونی. همایش‌نامه‌ها: مجموعه مقالات همایش‌های انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، ج. ۳، ۴۳۵-۴۶۶.
- کاظمی‌پور، شهلا (۱۳۸۹). نگرش مردم درباره منزلت مشاغل در ایران و ارزیابی میزان ارتباط آن با ویژگی‌های اجتماعی اقتصادی افراد. *کار و جامعه*، (۱۲۸)، ۴۳-۴۴. بازیابی چکیده ۱۱ تیرماه، ۱۳۹۲، از www.magiran.com
- کعب‌عمیر، فریده و حیدری، غلامرضا (۱۳۹۵). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه جایگاه اجتماعی حرفه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. *علوم و فنون مدیریت اطلاعات*، ۲ (۱)، ۹۹-۱۲۲.
- مقدس، علی‌اصغر (۱۳۷۴). منزلت مشاغل در جامعه شهری ایران: مورد مطالعه شهر شیراز. *مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز*، ۱۰ (۲)، ۶۵-۹۴.

References

- Billedi, I. (1989). The Status & Social Prestige of Library & Information Profession. An International Survey. *Journal of Library & Information Science*, 14 (1), 66-74.
- Bryan, J. (2007). The Question of Faculty Status for Academic Librarians. *Library Review*, 56 (9), 781-87.
- Hiebert, J. & Hollingsworth, Y. (2008). Friends in Deed for Librarians in Need. *The Bottom Line*, 21 (3), 77-81.

- Luthmann, A. (2007). Librarians, Professionalism and Image: Stereotype and Reality. *Library Review*, 56 (9), 773-80.
- Majanja, M. & Kipling'at, J. (2003). Women Librarians in Kenya: A Study of their Status and Occupational Characteristics. *Journal of library management*, 24 (1/2), 70-78.
- Majid, Sh. & Haider, A. (2008). Image Problem even Haunts Hi-Tech Libraries: Stereotypes Associated with Library and Information Professionals in Singapore. *Aslib Proceedings*, 60 (3), 229- 41.
- McGuigan, G. (2011). Crisis of Professionalism in Public Services: Addressing Challenges to Librarianship from a Public Administration Perspective. *Library Review*, 60 (7), 560-574.
- Prins, H. & de Gier, W. (1992). Image, Status and Reputation of Librarianship and Information Work. *IFLA journal*, 18 (2), 108-118.
- Shafique, F. (2007). Librarianship: How is the Future Perceived by Librarians in Pakistan? *Library Review*, 56 (9), 811-20.
- Shaw, L. (2010). Representations of Librarianship in the UK Press. *Aslib proceeding: New Information perspective*, 62 (6), 554-69.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

حیدری، غلامرضا؛ کوکبی، مرتضی و کعب‌عمیر، فریده (۱۳۹۶). جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۳ (۲)، ۲۱۹-۲۳۶.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Social Status of the Knowledge and Information Science Discipline from librarians' viewpoints in Ahvaz City of Iran

Gholamreza Haidari

Assistant professor, Dept. of KIS, Shahid Chamran University of Ahvaz, Iran
ghrhaidari@gmail.com

Morteza Kokabi

Professor, Dept. of KIS, Shahid Chamran University of Ahvaz, Iran
kokabi80@yahoo.com

Farideh Kaab Omeir (Corresponding author)

M.A. student of KIS, Shahid Chamran University of Ahvaz, Iran
faridehkaabomir@yahoo.com

Received: 11th March 2015; Accepted: 4th October 2015

Abstract

Purpose: we aimed at the identification of the current social status of Knowledge and Information Science discipline from librarians' viewpoint in Ahvaz city of Iran. We then analyzed that which of the main factors has the principal effect on the status.

Methodology: This research is an applied survey in which the data were collected by a researcher-made questionnaire. Validity of the questionnaire has confirmed by related KIS professionals and reliability of it have been appraised by confirmatory factor analysis and Cronbach's alpha with coefficient 0,95. Data were analyzed by descriptive and inferential statistics (Binominal, Mann-Whitney, and Kruscal-Wallis tests).

Findings: Findings showed that 6 factors have effective role in the social status of Knowledge and Information Science (KIS): 1- personal characteristics of professionals; 2- specialism; 3- occupational economy; 4- professional standards; 5- skill learning practice and 6- social need to the profession. Confirmatory factor analysis showed that two of them have meaningful effect: specialism and social need to the profession. Also, there were significant differences among viewpoints in terms of respondent's educational degree, professional background, type of the library, and occupational position. However, viewpoints have not been significantly different in terms of type of employment and field of activity.

Originality/Value: It seems the research to be worthwhile because of its endeavor to show main factors engaging in social status of KIS discipline. Also, we suggested that there is an urgent need to be care of two important factors: specialism and social need to the discipline.

Keywords: Social Status, Influencing Factors, KIS Profession, LIS profession, Ahvaz City.